

CRISIS INTEGRATION with ACT: THEORY and PRACTICE

Katrina Carlsson
Vuxenpsykiatriker
Med dr kognitiv neurovetenskap

BTF-salong Januari 2024

Ingång till kris

Crisis Integration

WITH Acceptance and
Commitment Therapy

Theory and Practice

Katrina Carlsson, M.D., Ph.D.

Kirk D. Strosahl, Ph.D.

Laura Weiss Roberts, M.D., M.A.

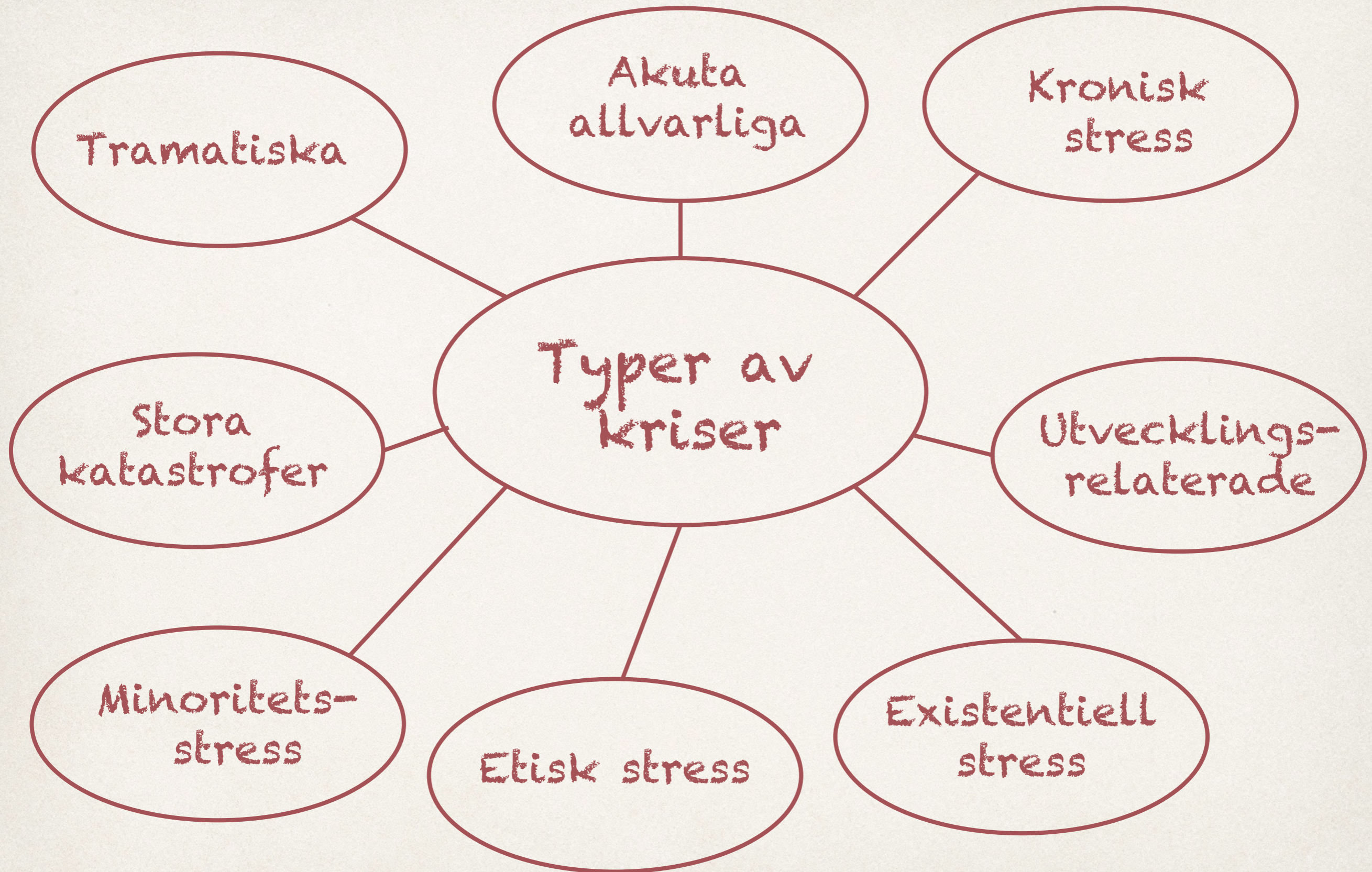
Traditionell Definition på kris

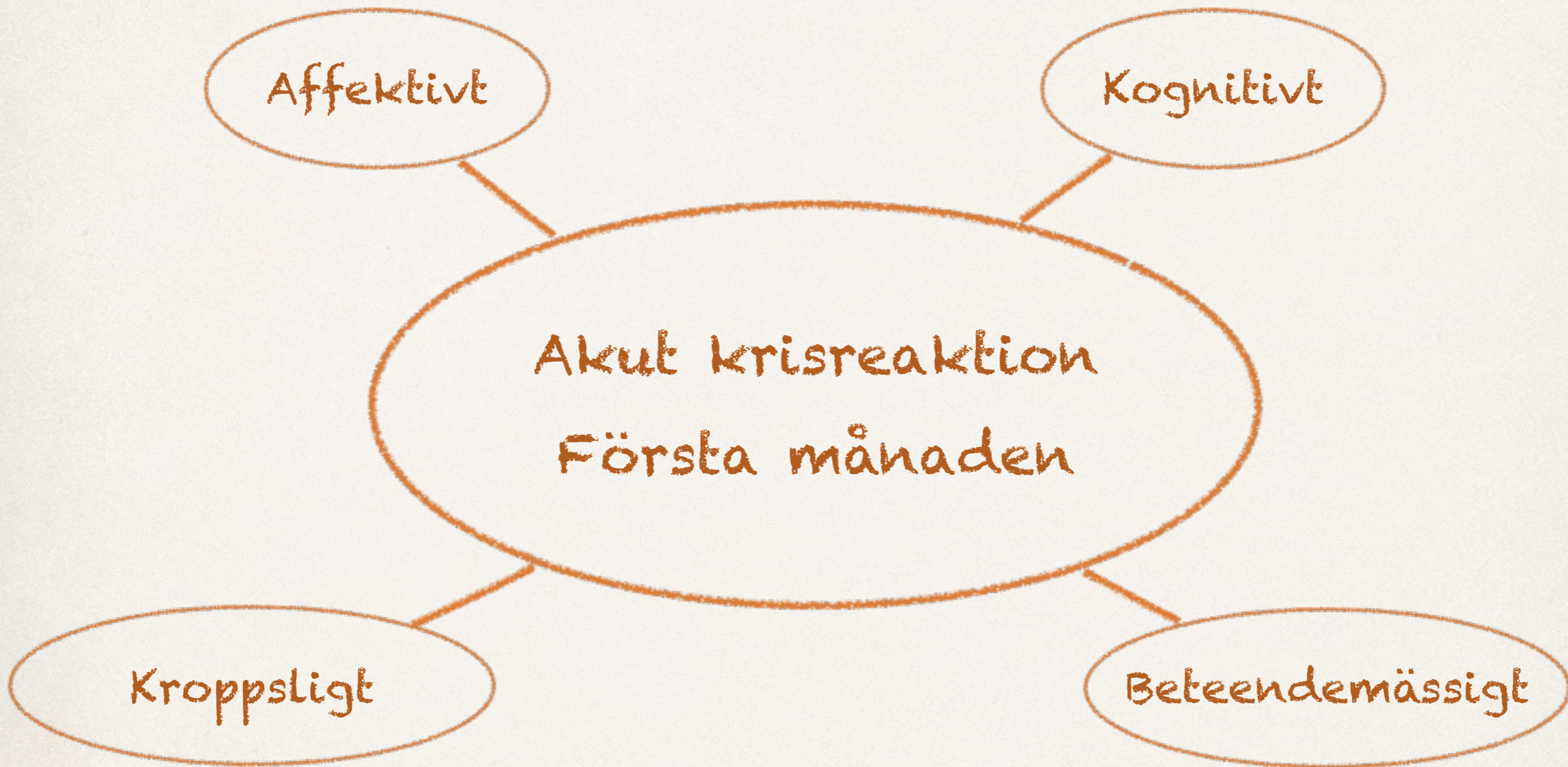
Överväldigande
svår situation

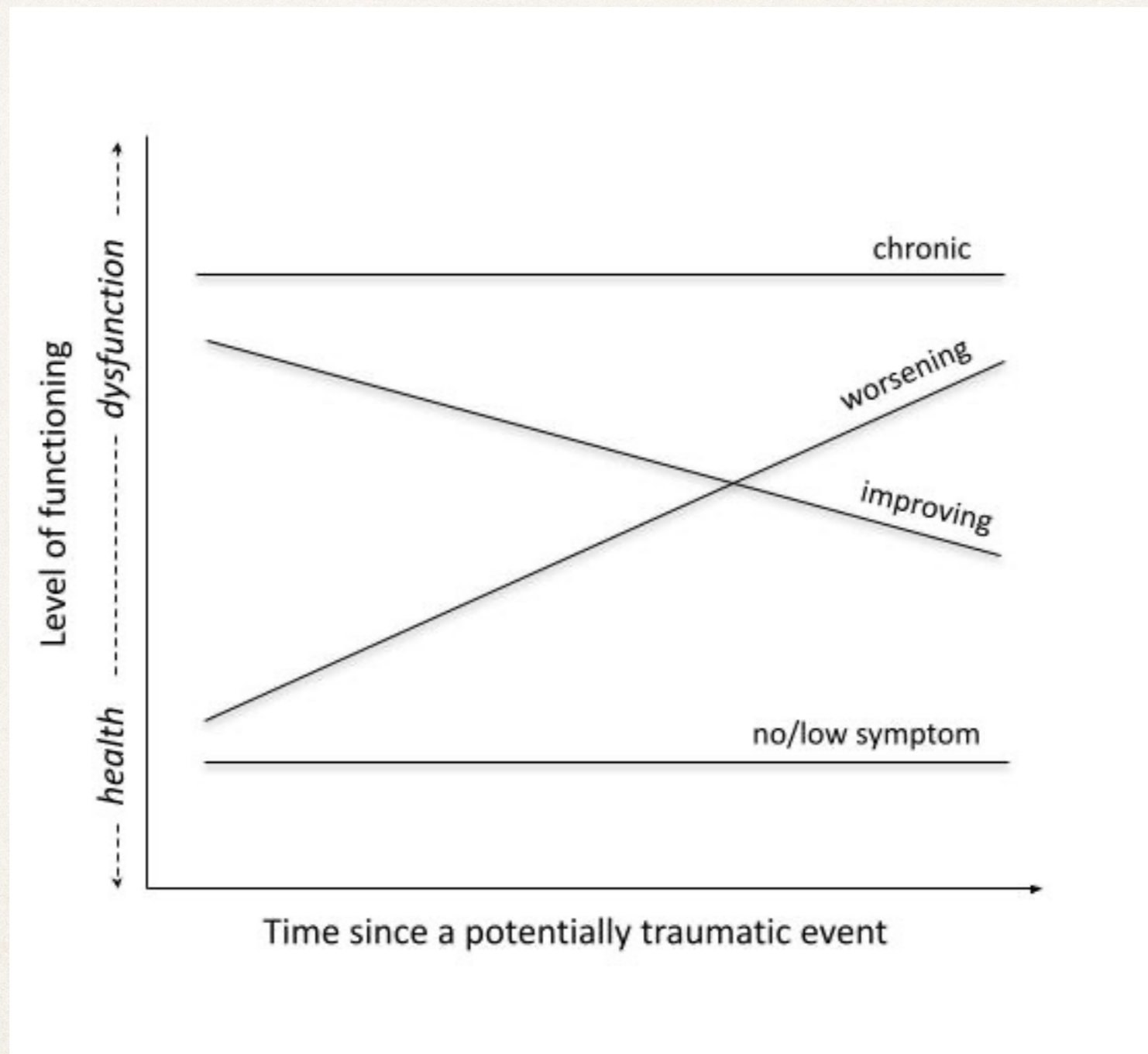
Otillräckliga yttre
resurser och inre
förmågor

Har potential att
orsaka dysfunktion
och ohälsa

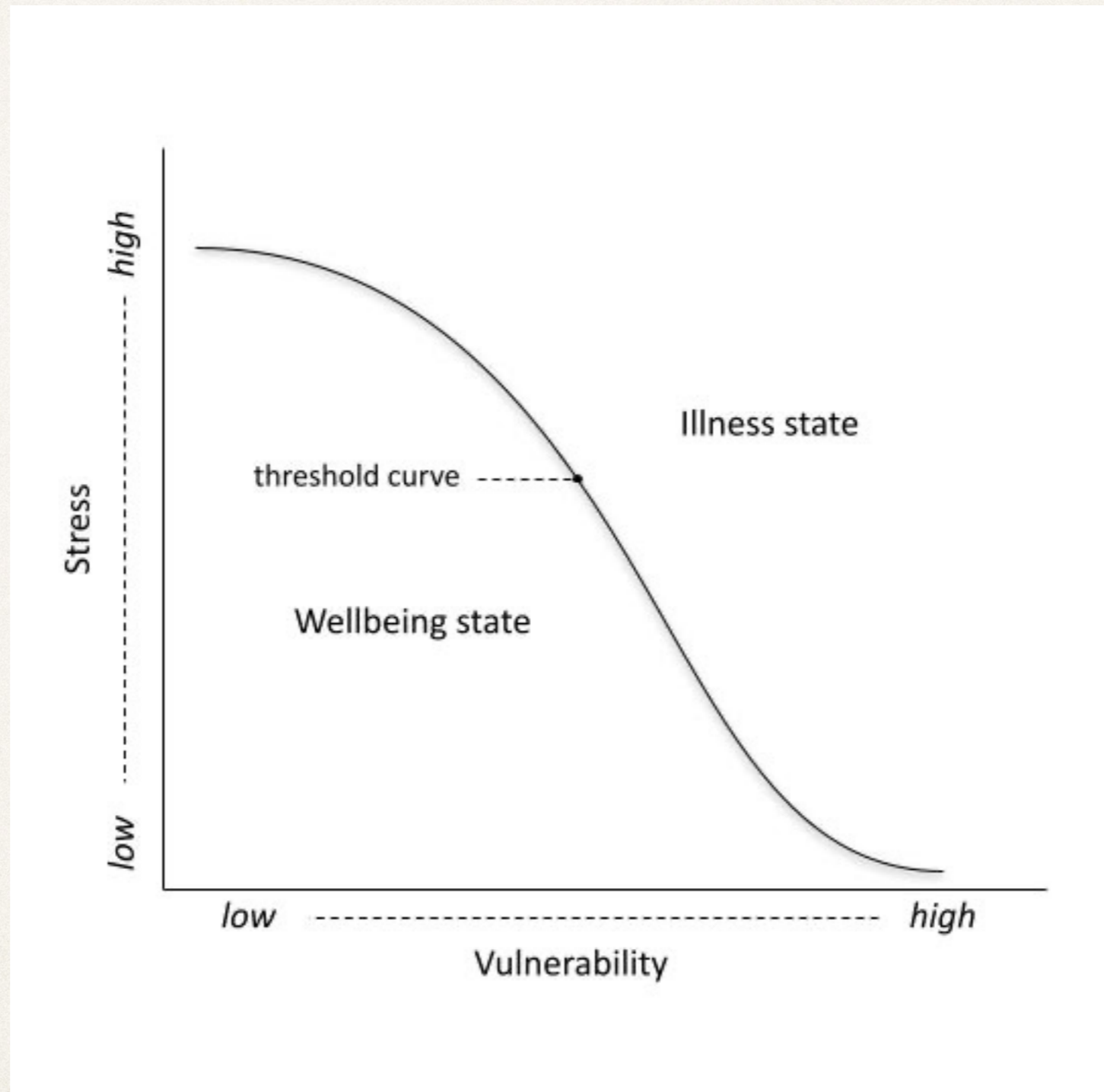

Kronisk krisreaktion ≈ diagnos

Adapted from Bonanno et al., 2011; Federer et al., 2016

Stress-sårbarhetsmodellen

Zubin and Spring, 1977

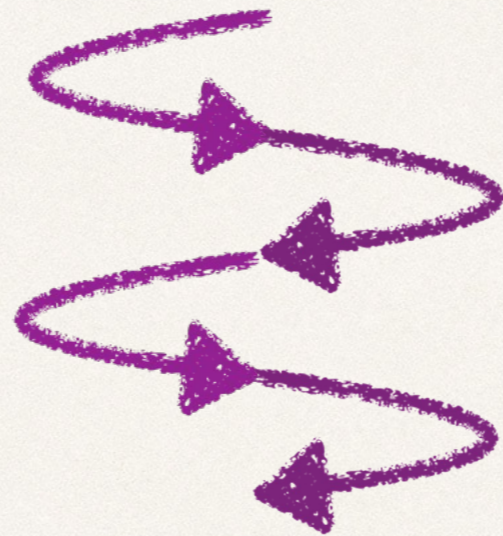

Krisforskning - senaste 20 år

Hälsa efter allvarlig händelse korrelerar med:

"Present-focus"

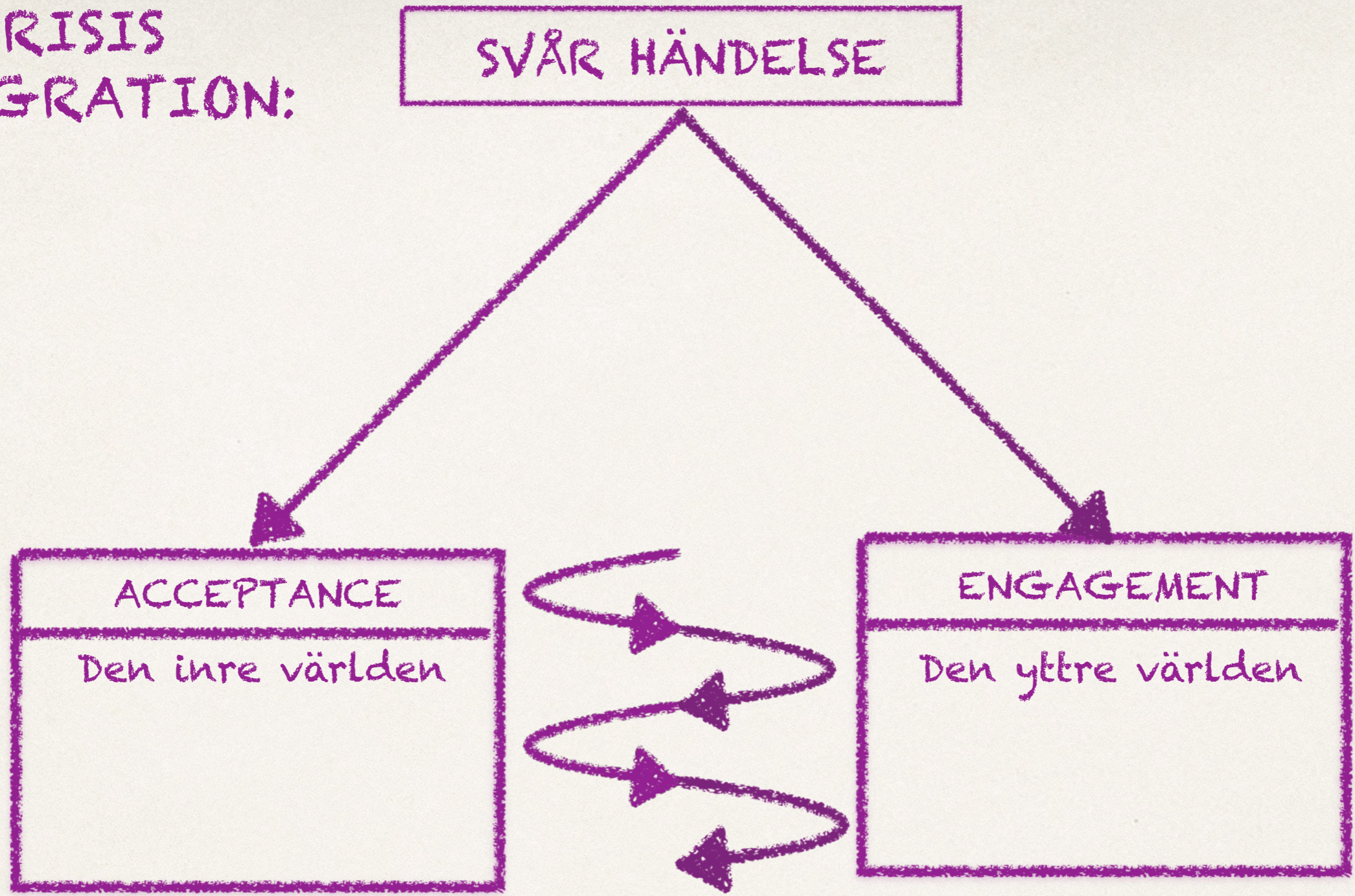
INRE världen

"Forward-focus"

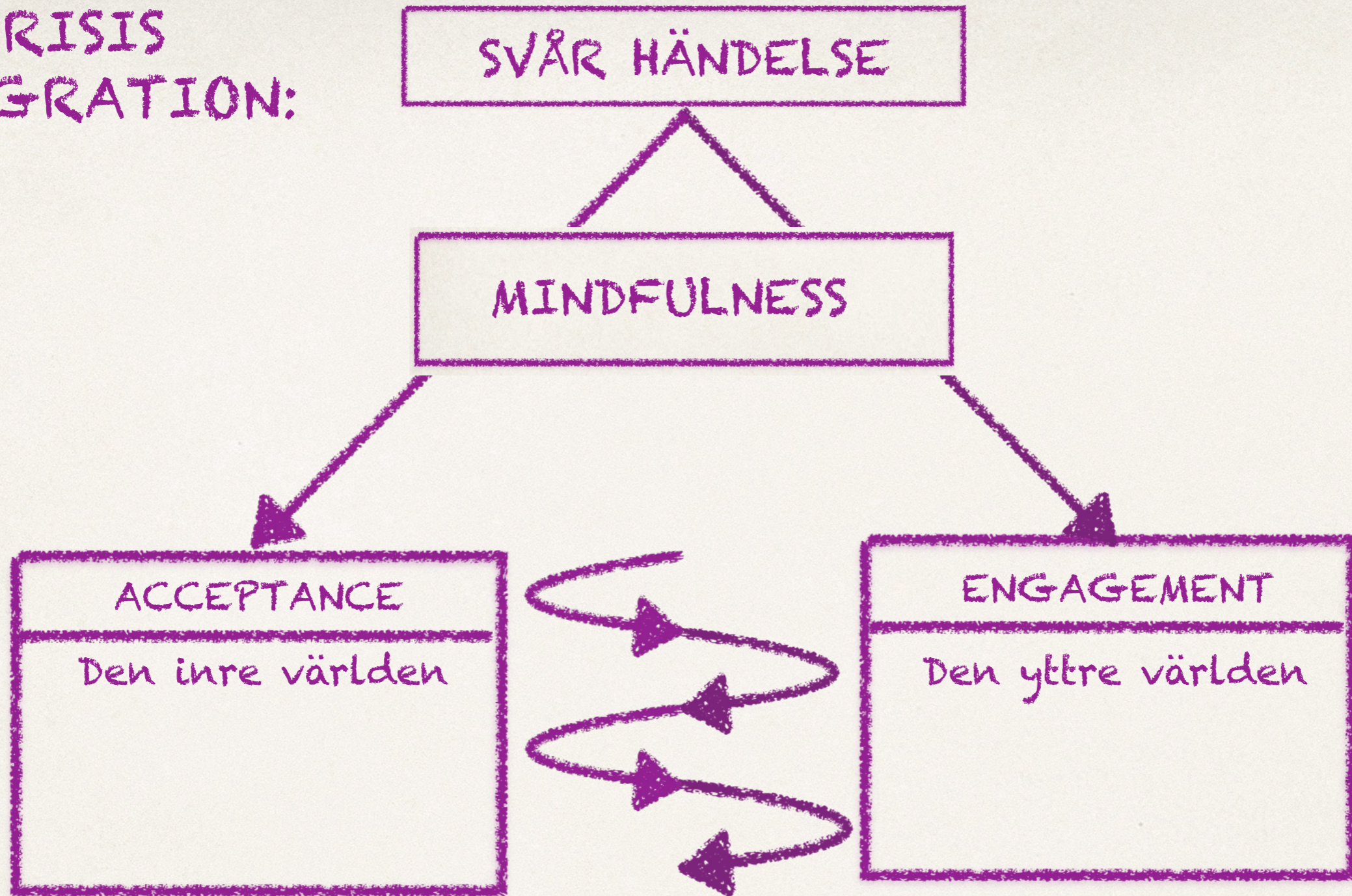
YTTRE världen

CRISIS
INTEGRATION:

Psykologisk flexibilitet

CRISIS INTEGRATION:

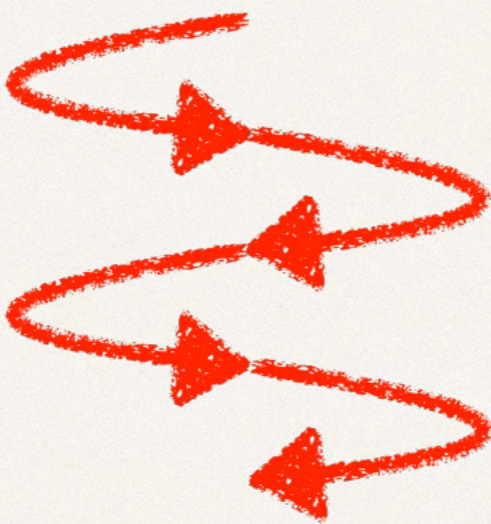
Psykologisk flexibilitet
Nyinlärning

CRISIS
INSTIGATION:

SVÅR HÄNDELSE

AVOIDANCE
Den inre världen

DISENGAGEMENT
Den yttre världen

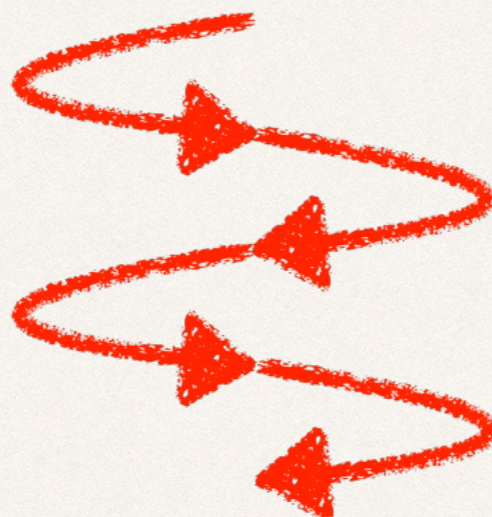

DEFINITION
PÅ KRIS:

SVÅR HÄNDELSE

AVOIDANCE
Den inre världen

DISENGAGEMENT
Den yttre världen

DEFINITION PÅ LIDANDE:

Kognitiva revolutionen

-70,000 år

Vetenskapliga revolutionen

Jordbruksrevolutionen

-12,000 år

Idag

-500 år

Kognitiva revolutionen

©Steveoc86

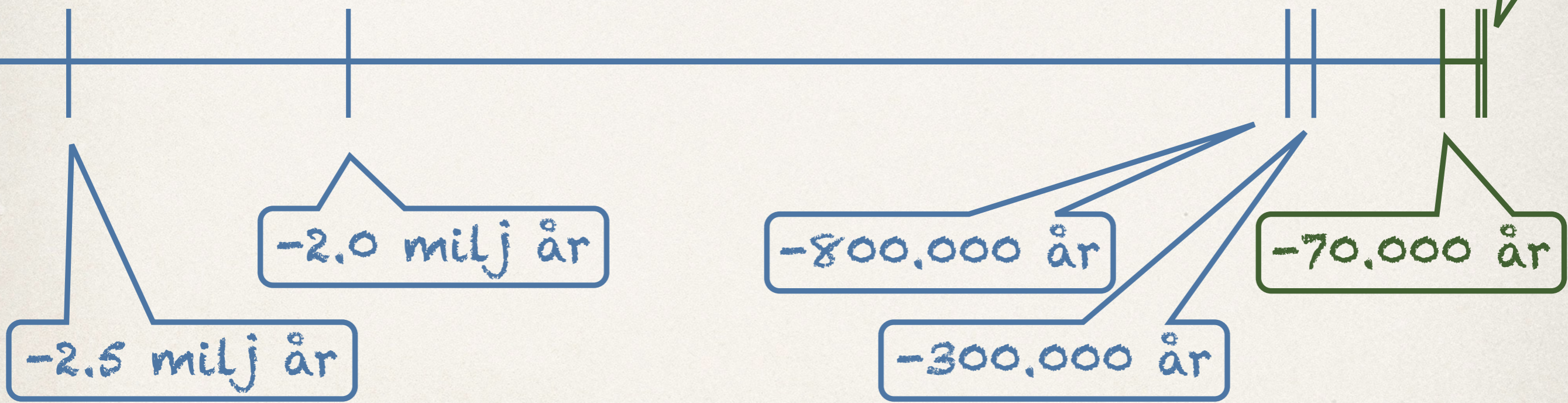
Homo Sapiens (primitiva)
Homo Neanderthalensis
Homo Denisova

Homo Floresiensis
Homo Luzonensis

Gamla förfäder

Homo Erectus

Idag

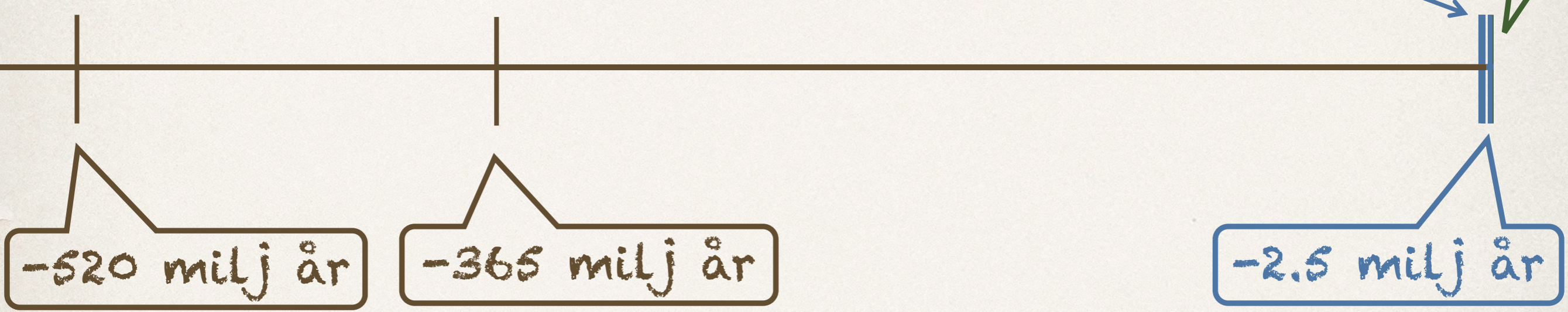

Organismer med
centralt nervsystem

Första
landgående djur

Gamla
förfäder

Idag

-520 milj år

-365 milj år

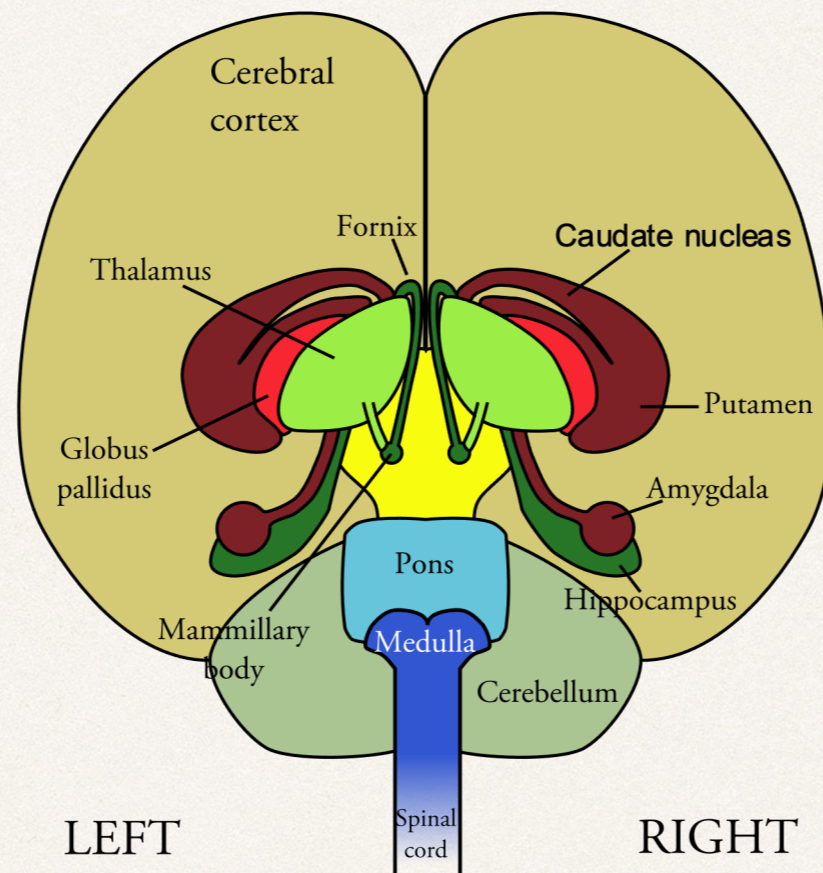
-2.5 milj år

© N.Tamura

HJÄRNANS OLIKA INLÄRNINGSSYSTEM

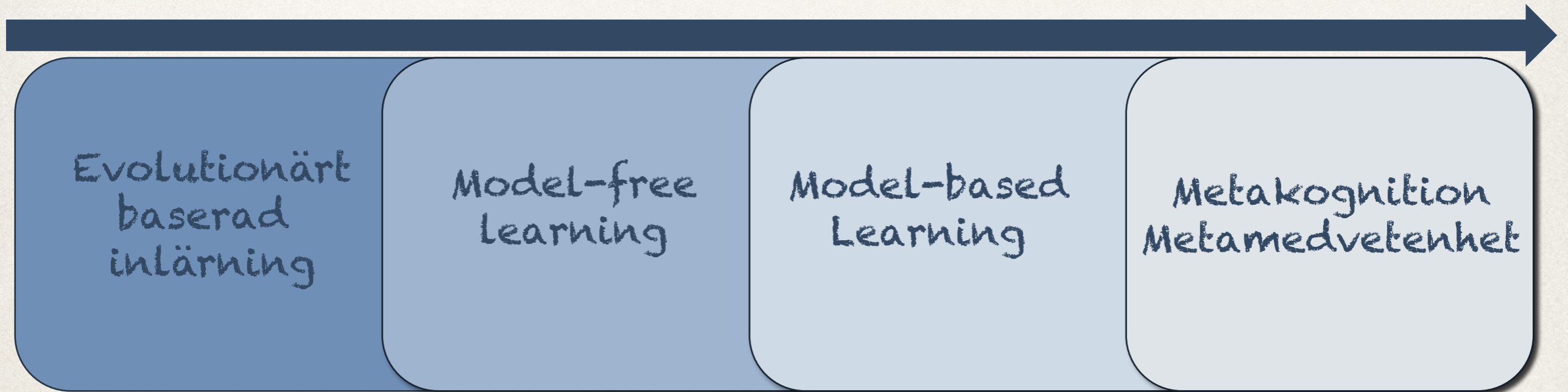
Skapat med påbyggnader under evolutionens gång

Hjärnan sedd framifrån

HJÄRNANS 4 INLÄRNINGSSYSTEM

Flexibilitet
Evolutionär tidslinje

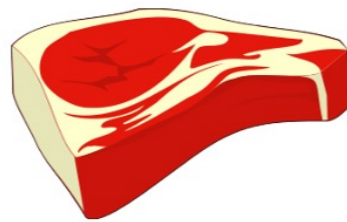
Nedärvd kunskap - förvärvats av våra förfäder

Psykologisk flexibilitet
Evolutionär tidslinje

Evolutionärt
baserad
inlärning

Unconditioned Response
(Salivation)

Unconditioned Stimulus
(Food)

Nedärvd förmåga att svara på vissa stimuli: approach-avoidance.

Kunskap förvärvas under organismens egen livstid

Psykologisk flexibilitet
Evolutionär tidslinje

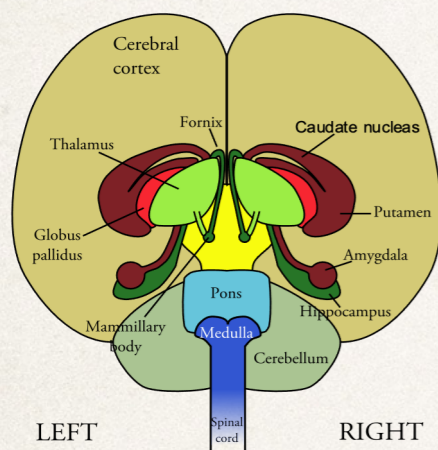

Associativ inlärning:
Hur värdefull är en händelse?

Trial-and-error:
Hur värdefull är en handling?

Evolutionärt
baserad
inlärning

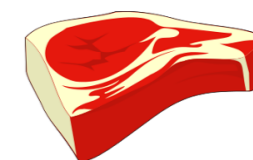
Model-free
Learning

Oberoende av medveten
upplevelse

Unconditioned Response
(Salivation)

Unconditioned Stimulus
(Food)

No Response

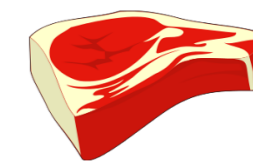
Neutral Stimulus
(Bell Ringing)

Unconditioned Response
(Salivation)

Neutral Stimulus
(Bell Ringing)

Unconditioned Stimulus
(Food)

Conditioned Response
(Salivation)

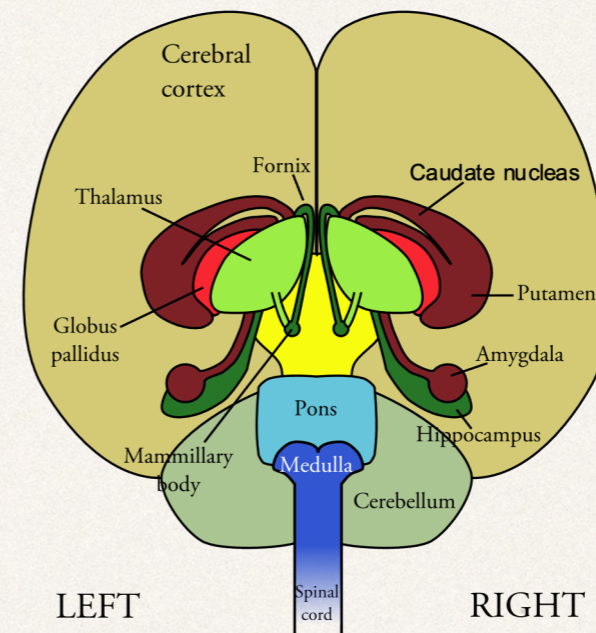

Conditioned Stimulus
(Bell Ringing)

Två svagheter med model-free learning:

Relativt inflexibelt

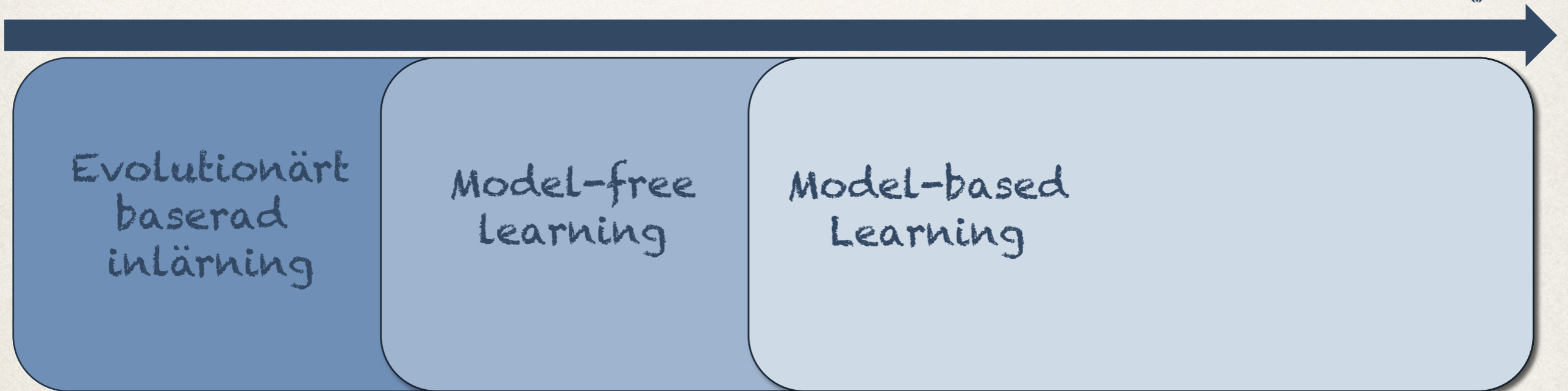
Relativt långsamt

Kunskap förvärvas utmed organismens egen livstid

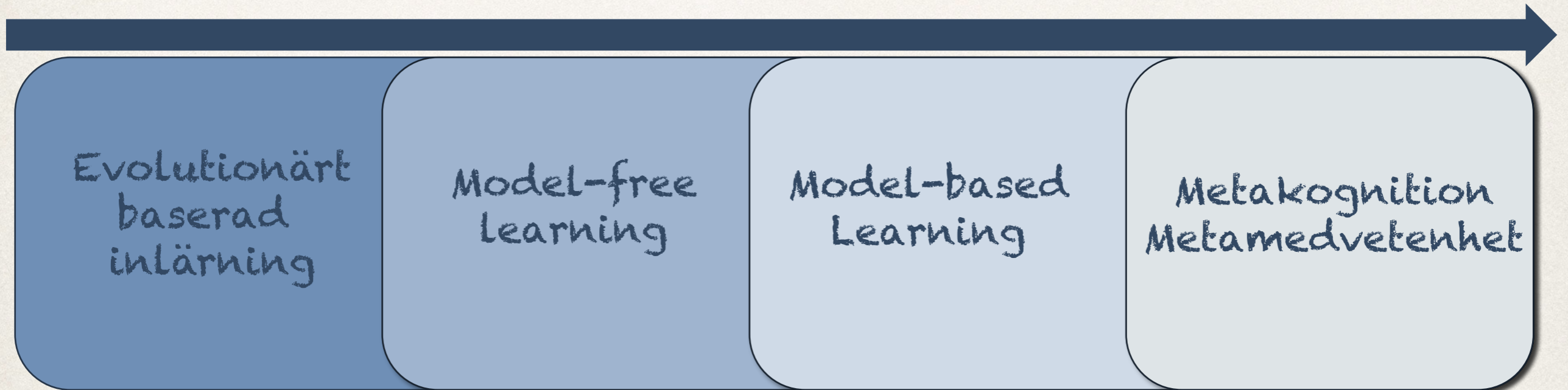
Psykologisk flexibilitet
Evolutionär tidslinje

Kunskap förvärvas i form av MODELLER OM VÄRLDEN

Kunskap förvärvas via metaförmågor

Psykologisk flexibilitet
Evolutionär tidslinje

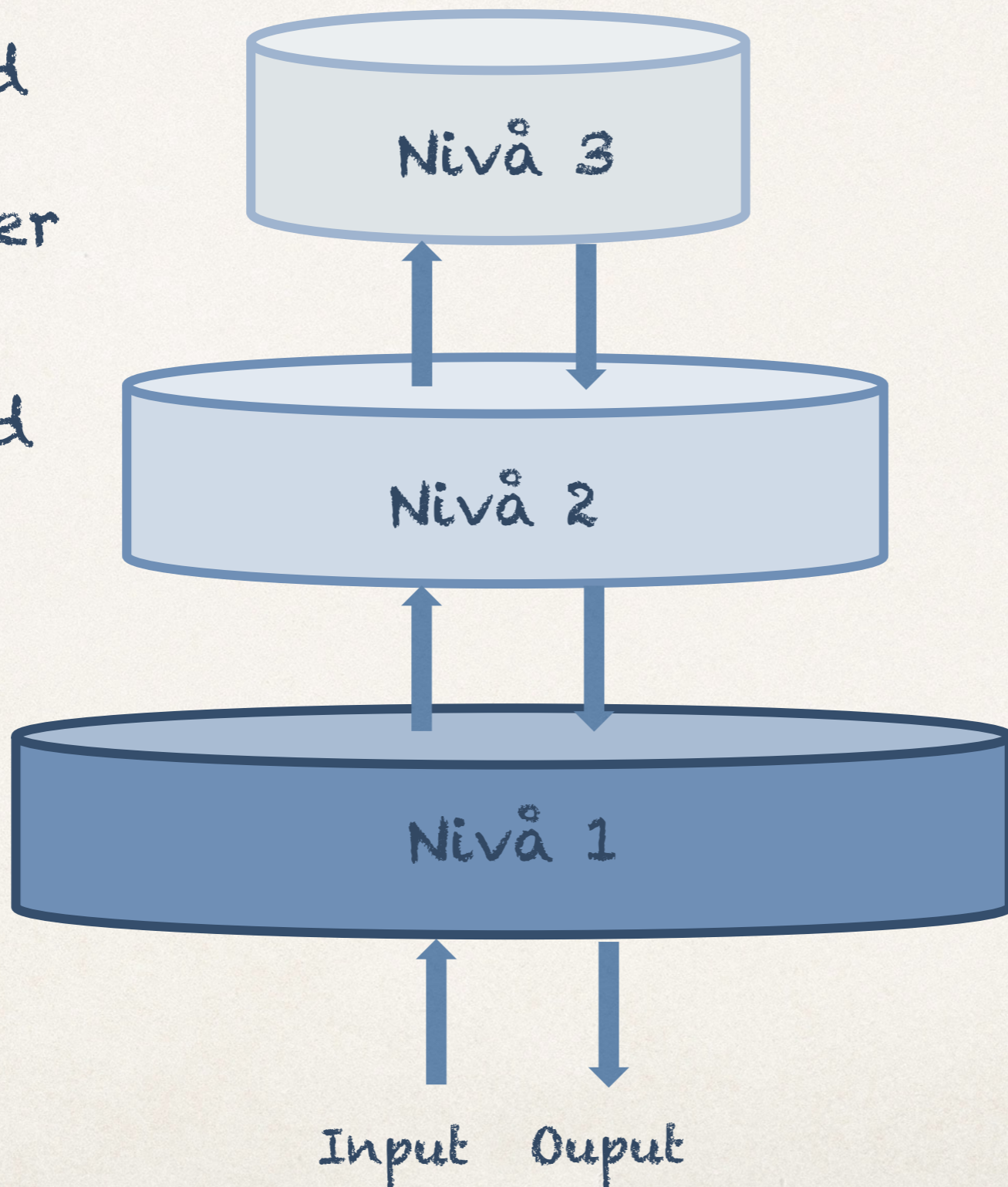
"Mindfulness is not metacognition,
mindfulness is meta-awareness"
(Jon Kabat-Zinn)

Hierarki avseende medvetenhet

Model-based
system
Second-order

Model-based
system

Model-free
system

Metamedvetenhet
Metakognition

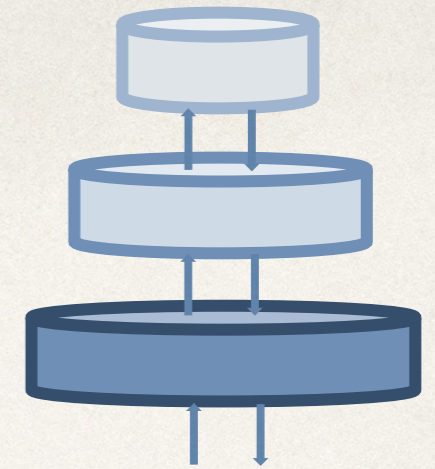
Medveten
subjektiv
upplevelse

Omedvetenhet

Adapted from Frith, 2019

MINDFULNESS

3 aspekter

Metamedvetenhet om eventuell bias -
nyans av vilja ha mer eller mindre av
upplevelsen i nuet (Nivå 3)

Metamedvetenhet om den medvetna
upplevelsen i nuet (Nivå 3)

Medveten upplevelse av det som händer i
nuet (Nivå 2, se tidigare bild)

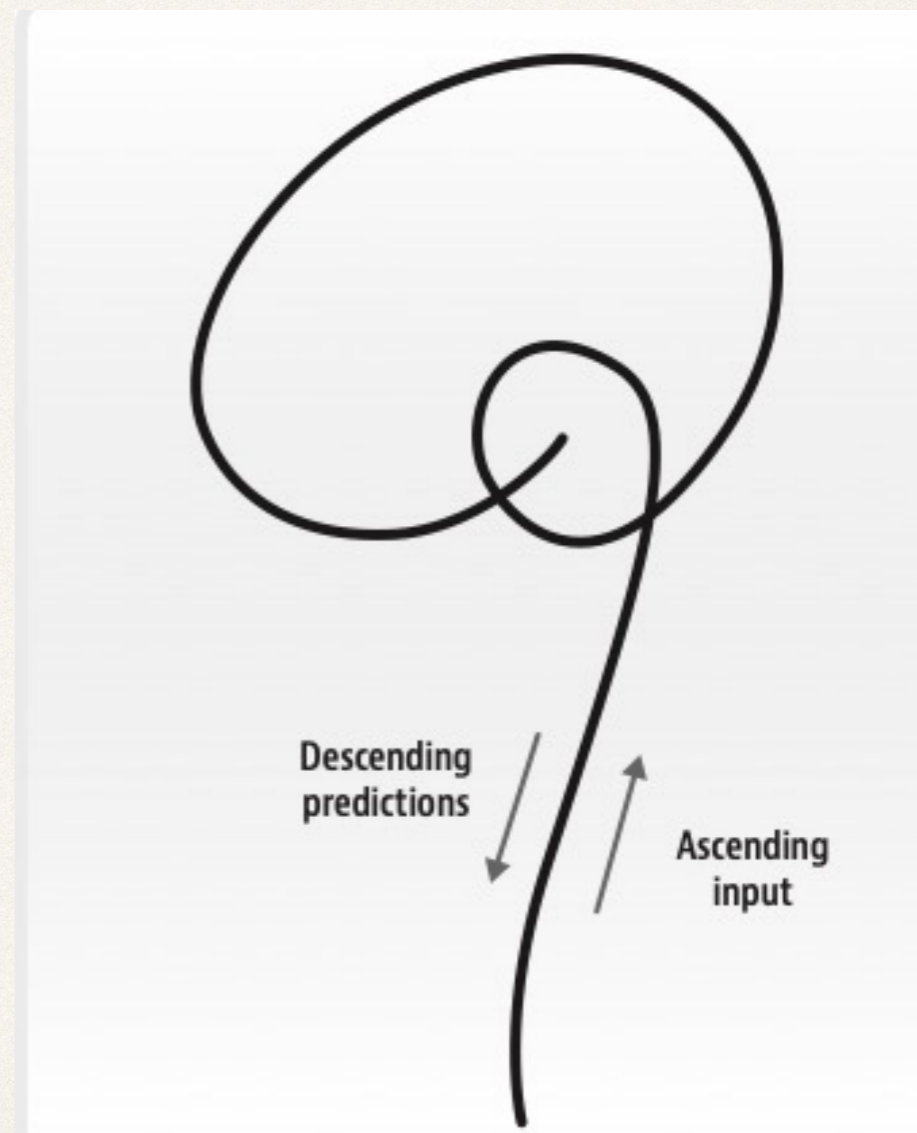
J. Goldstein

Teorin om prediktiv kodning

Vår upplevelse av NUET
kommer lika mycket

- om inte mer -

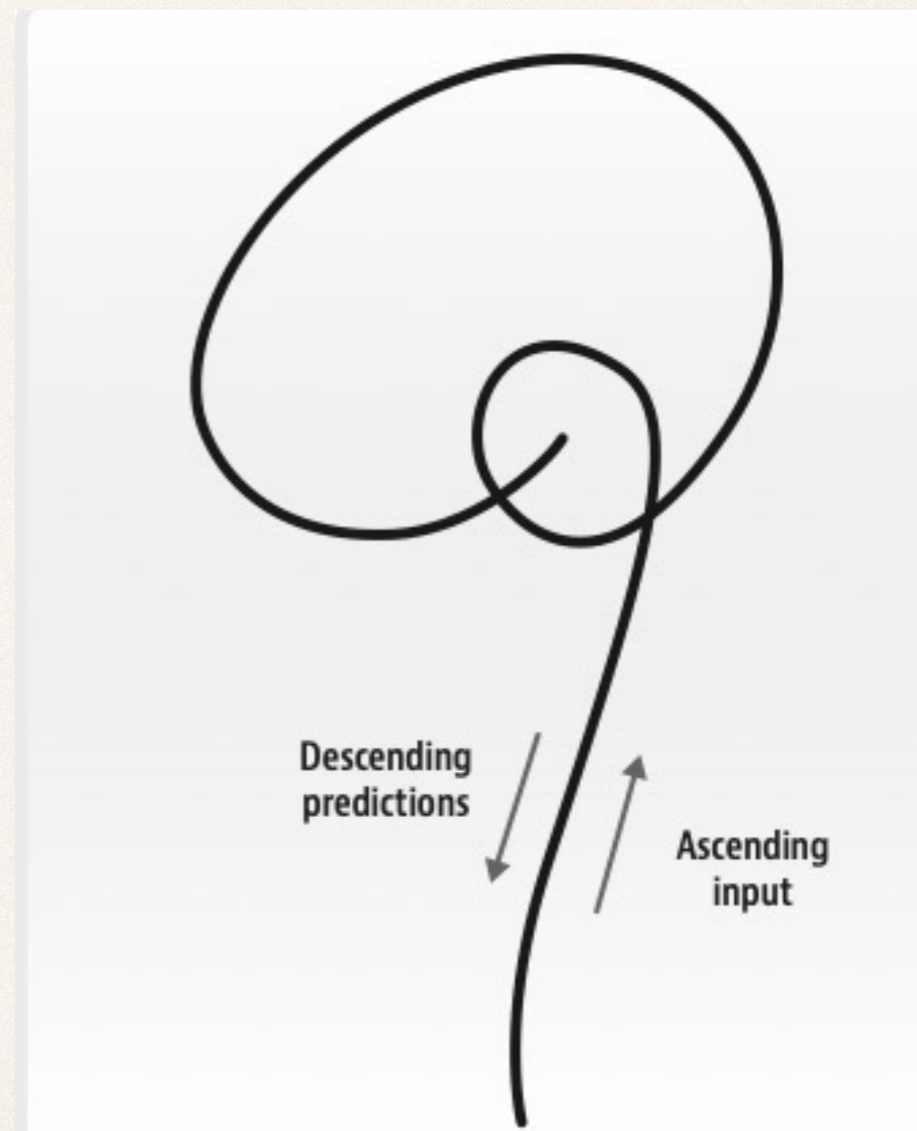
från vad vi tror ska
hända, som från vad som
verkligen händer.

Teorin om prediktiv kodning

Vår upplevelse av nuet är till stor del baserat på vad vår hjärna förutsäger ska hända ...

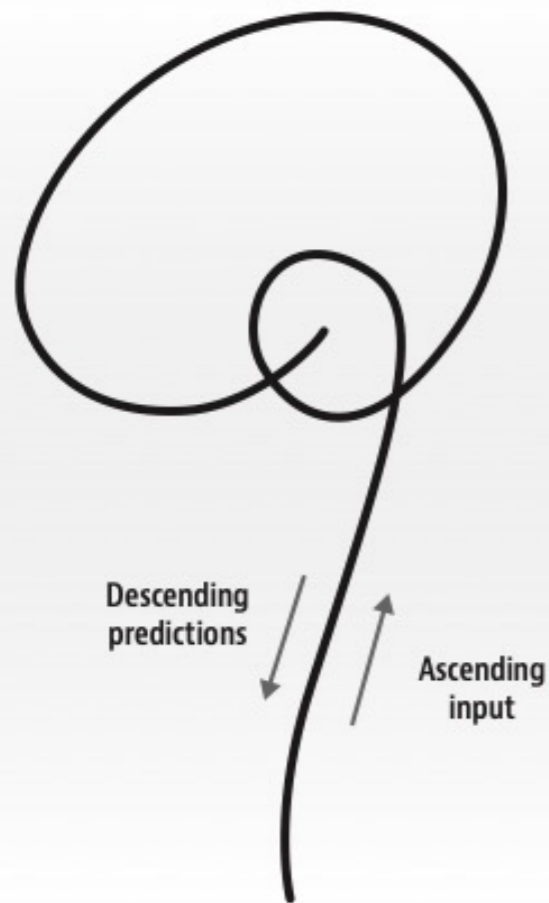
... baserat på dess tidigare inlärning.

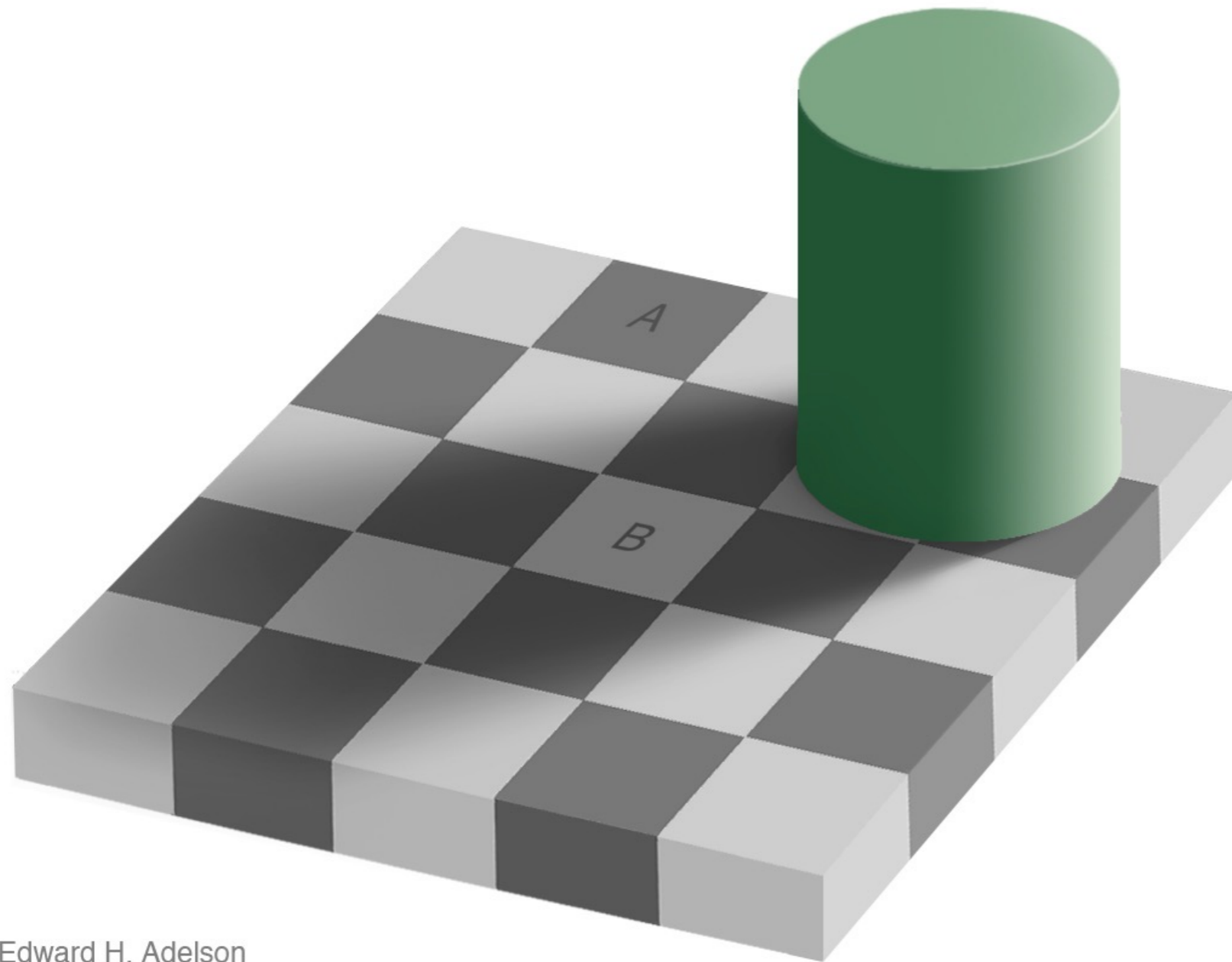
Prediktiv kodning

Prediktionsfel =

Tidigare kunskap & input från nuet
matchar inte

1. Anpassa världen efter modellen
2. Anpassa modellen efter världen (perception och nyinlärning)

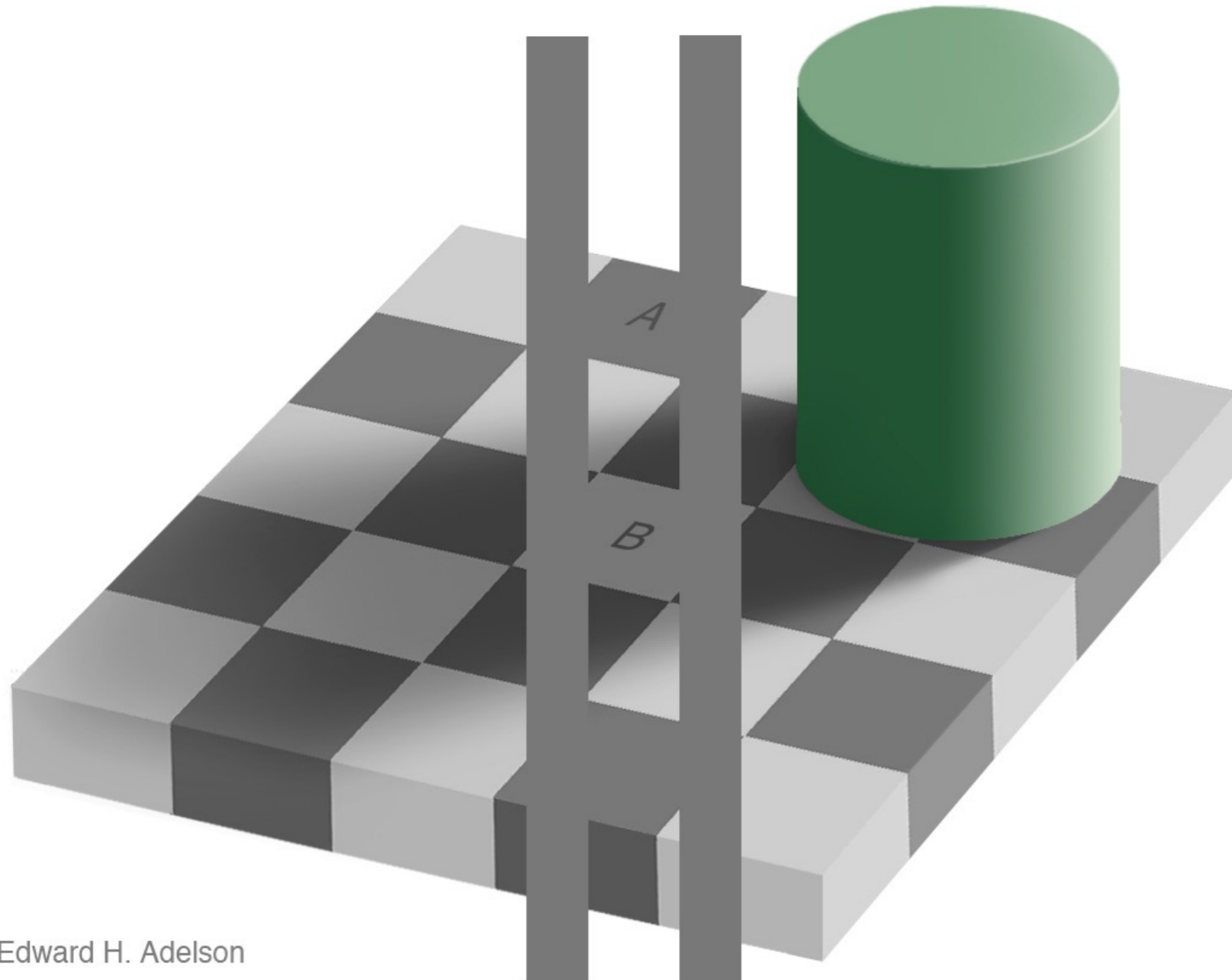
Edward H. Adelson

Prediktiv kodning
exempel:

1. Anpassa
världen efter
modellen

Vilken grå nyans
finns i ruta
A och B?

Edward H. Adelson

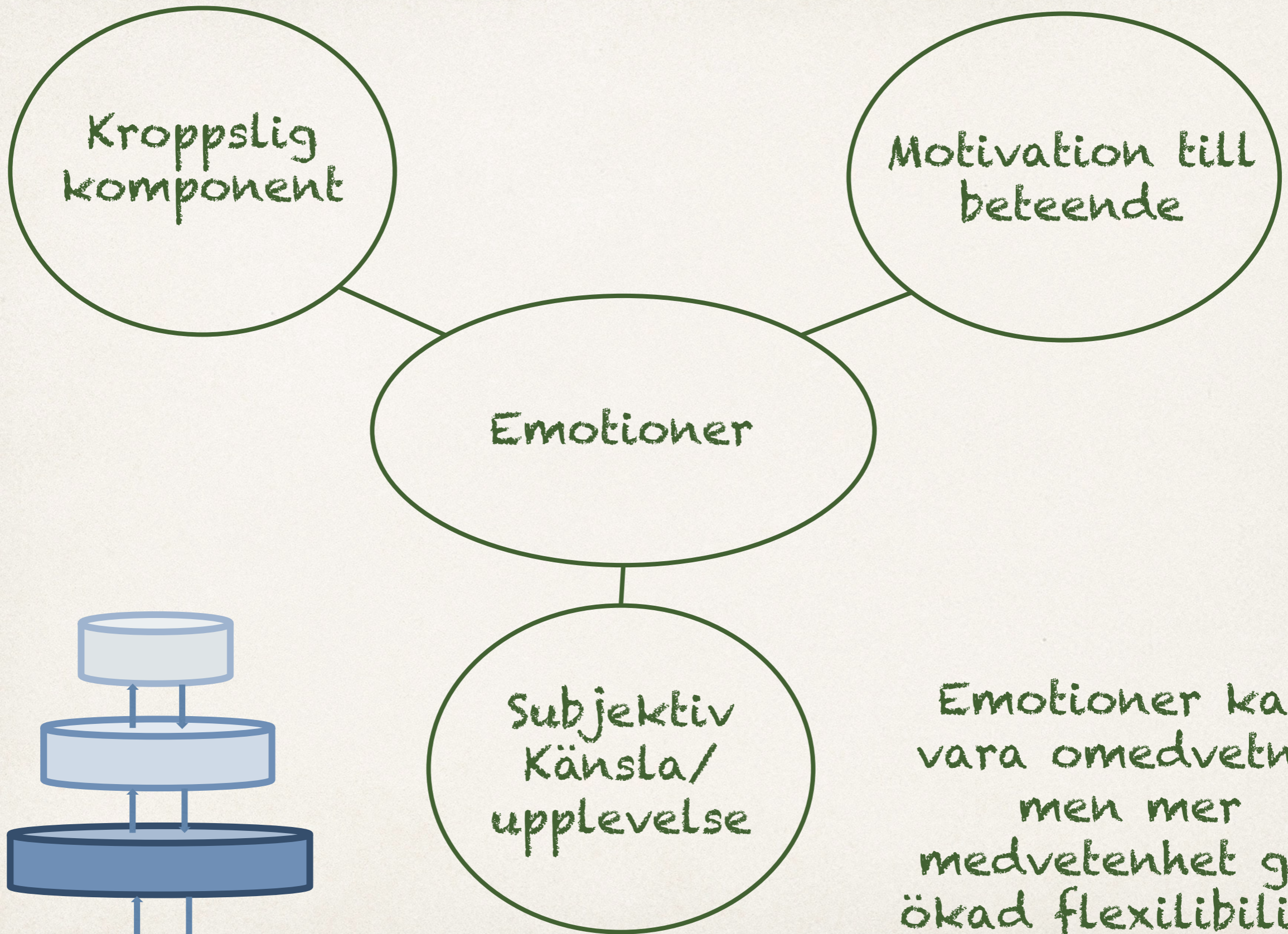
Prediktiv kodning
exempel:

1. Anpassa
världen efter
modellen

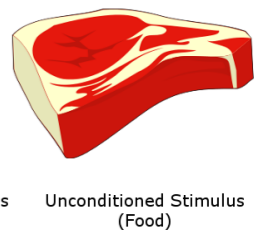
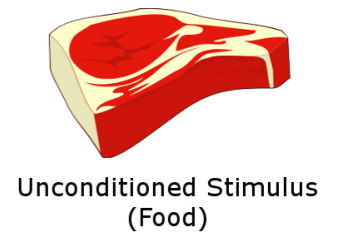
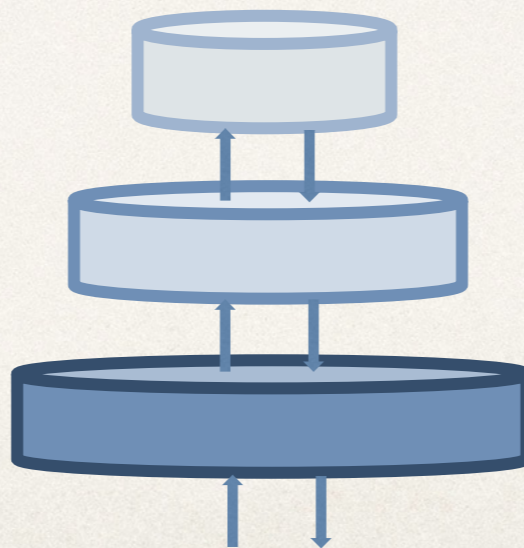
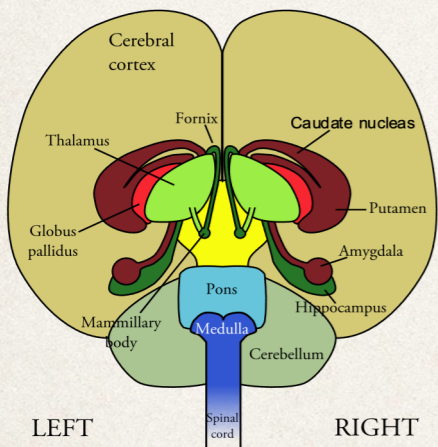
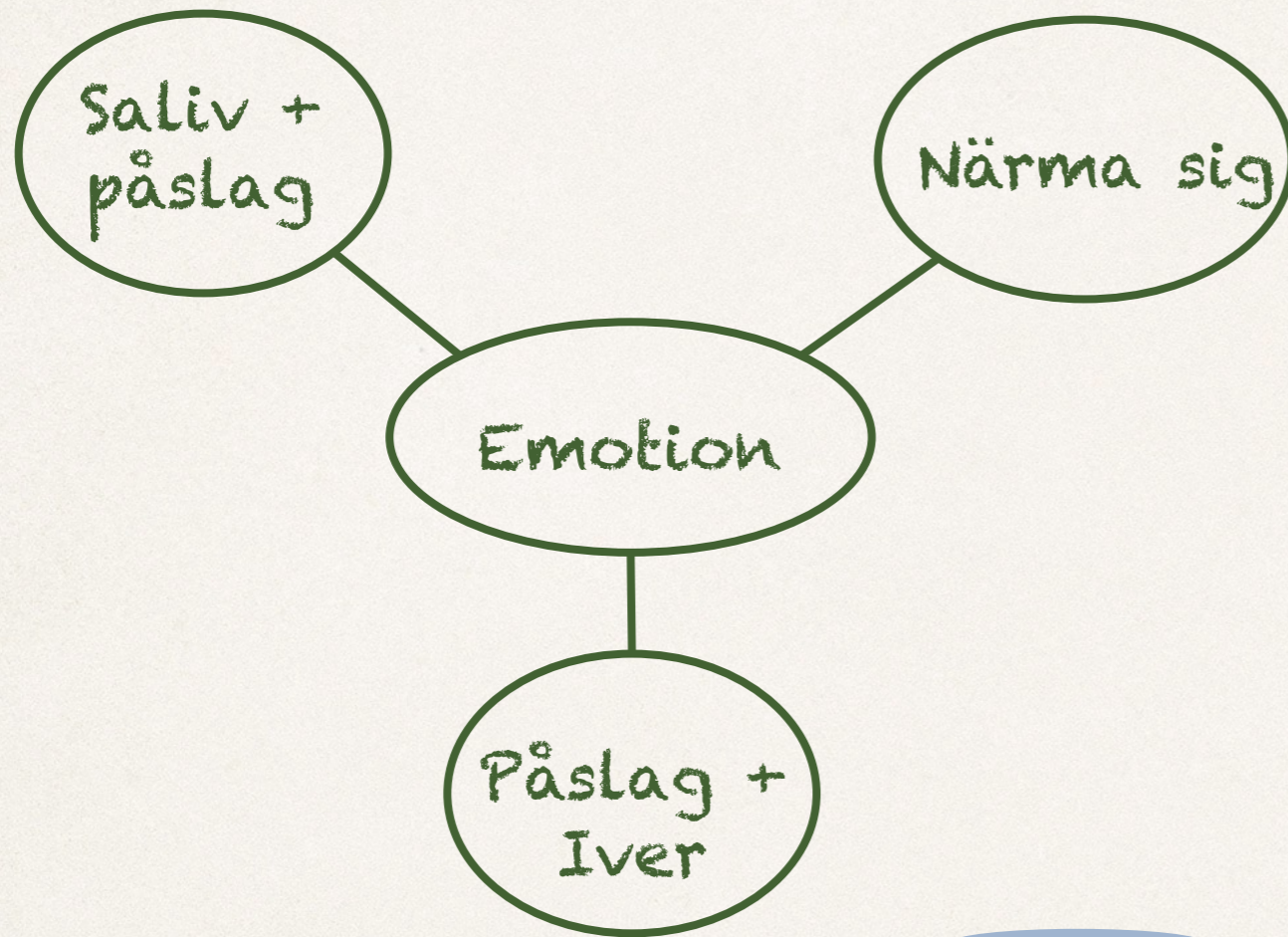
Vilken grå nyans
finns i ruta
A och B?

Ingen nyinlärning
Ingen flexibilitet

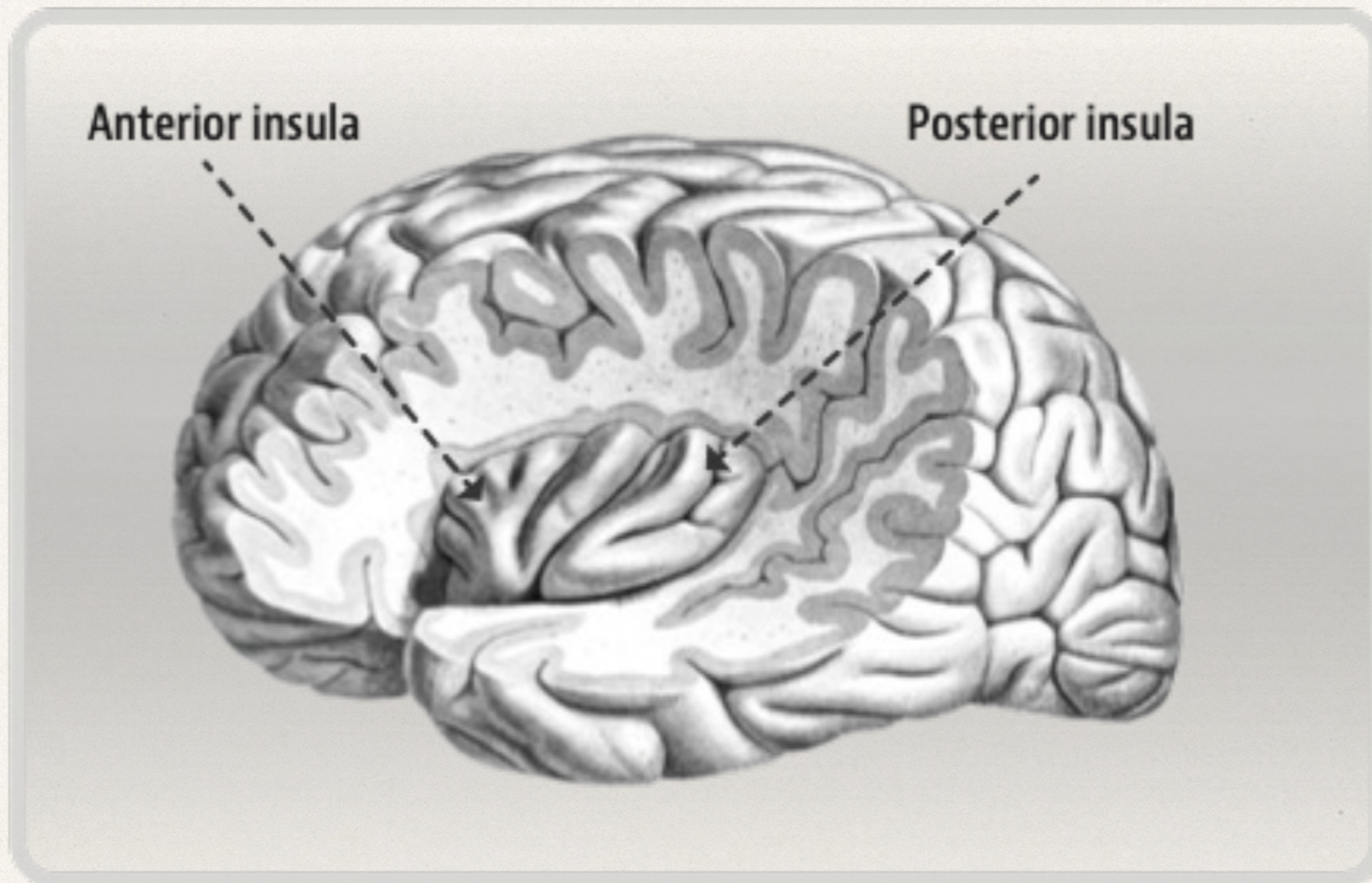
Evolutionärt
baserad
inlärning

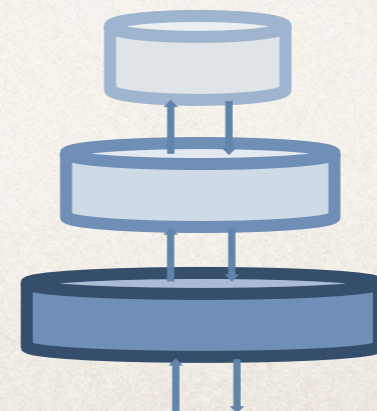
Model-free Learning

Insula - hjärnans femte Lob

Ett av de områden som ökade mest i storlek - kognitiva revolutionen

Kropp:
Överväldigande

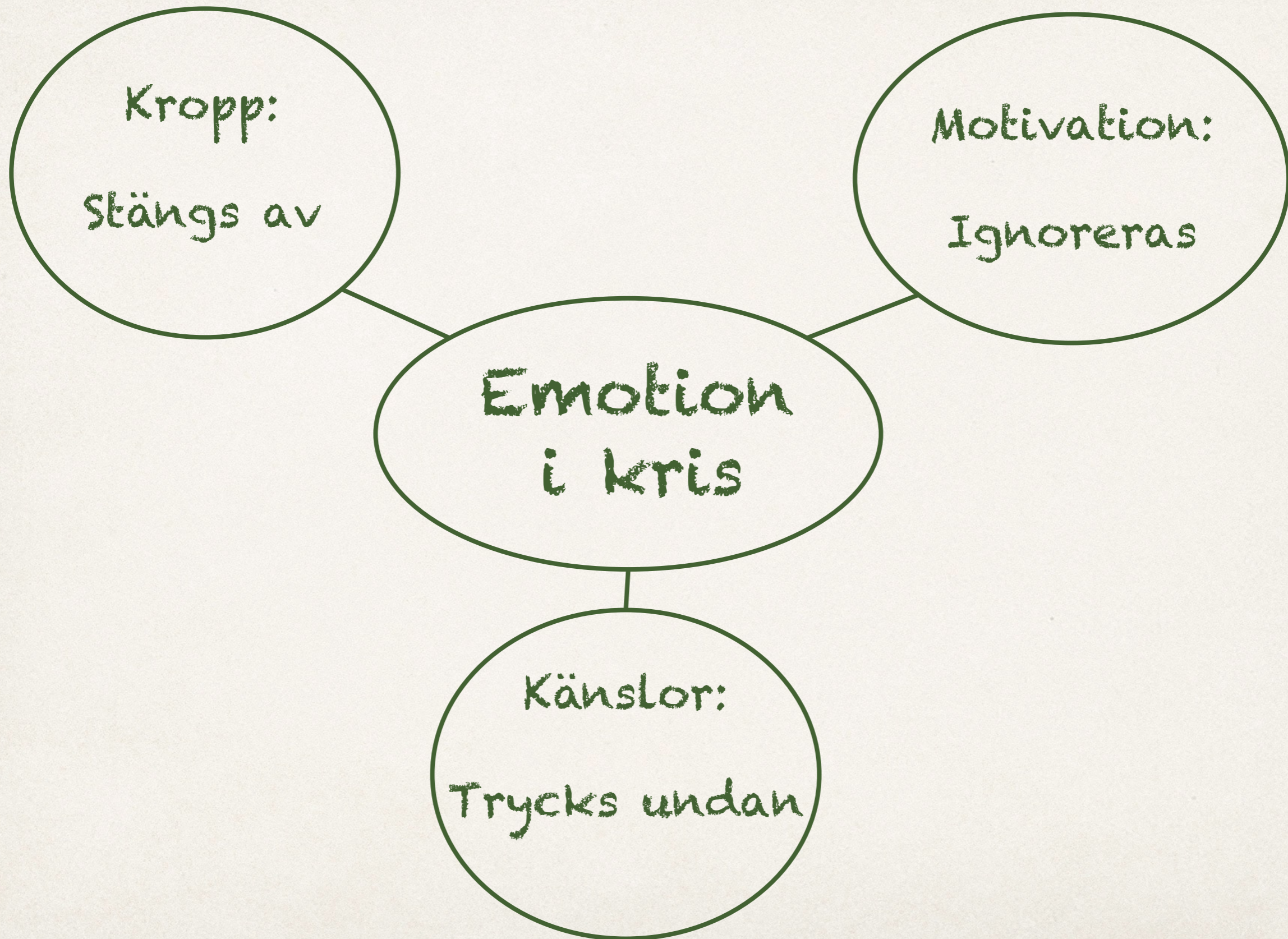
Motivation:
Övermäktigt

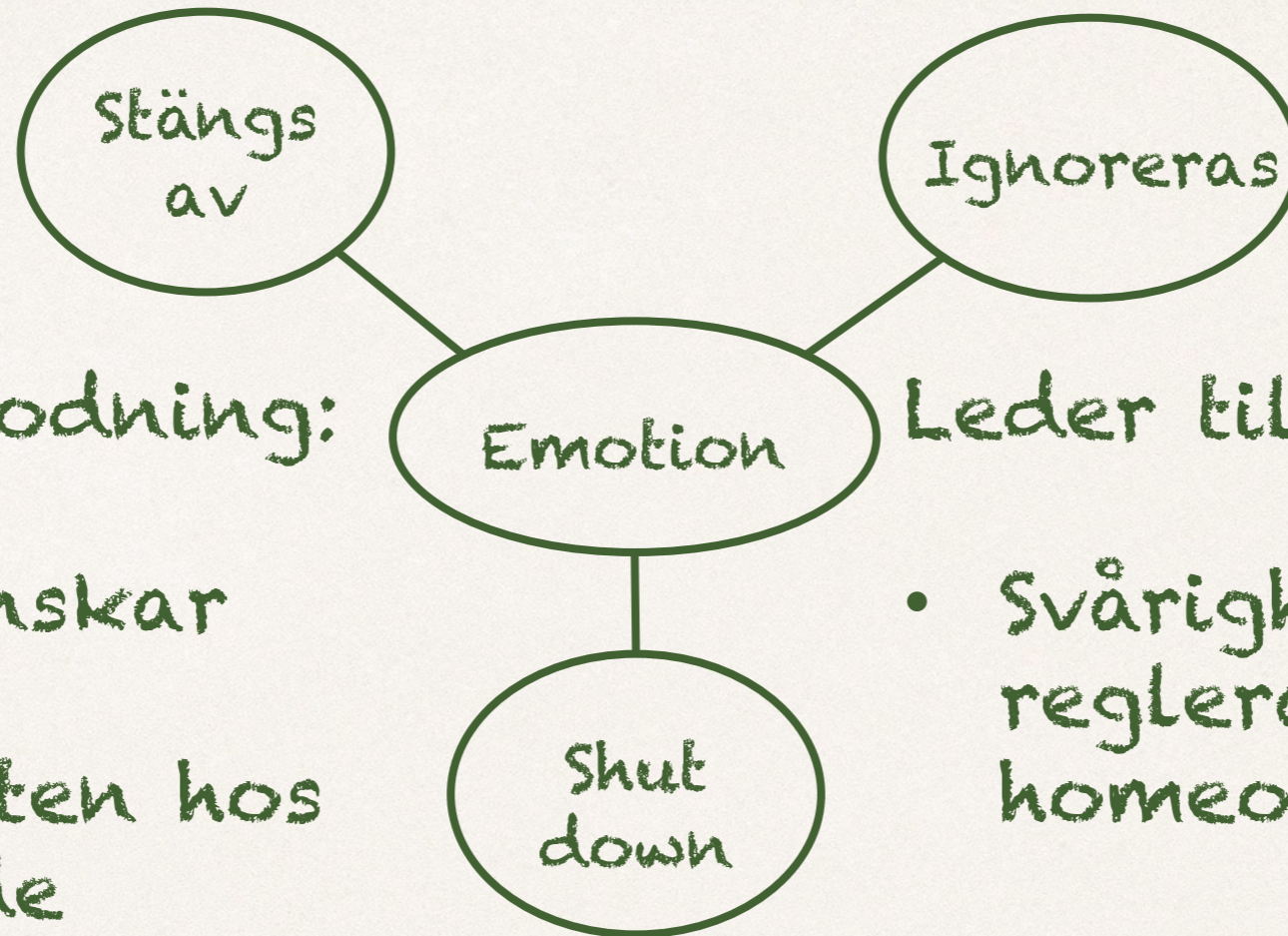
Emotion
i kris

Känslor:
Outhärligt

Undvikande

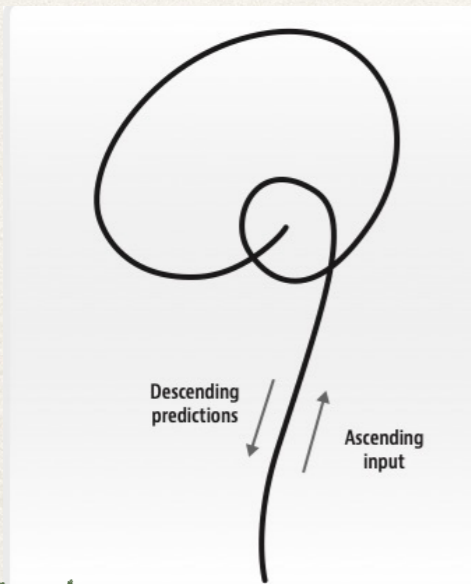

Prediktiv kodning:

Hjärnan minskar vikten och trovärdigheten hos inkommande kroppsliga signaler

Leder till:

- Svårigheter att reglera basal homeostas
- Minskad kontakt med behov
- Minskad känsla av närvaro
- Meningslöshetskänslor

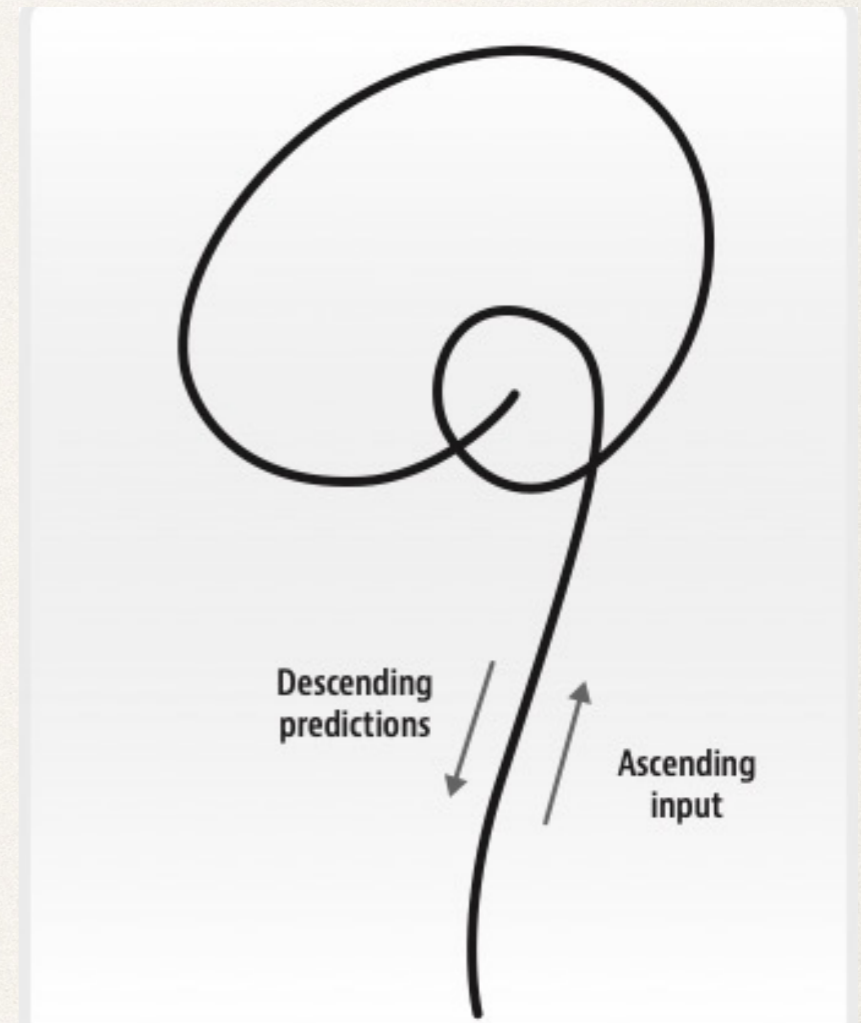

Mindfulness av kroppen

Icke-systematisk interoceptiv exponering

Mindfulness av kroppen:
Uppmärksammar och tillåter
signaler från kroppen att ge sig
tillkänna

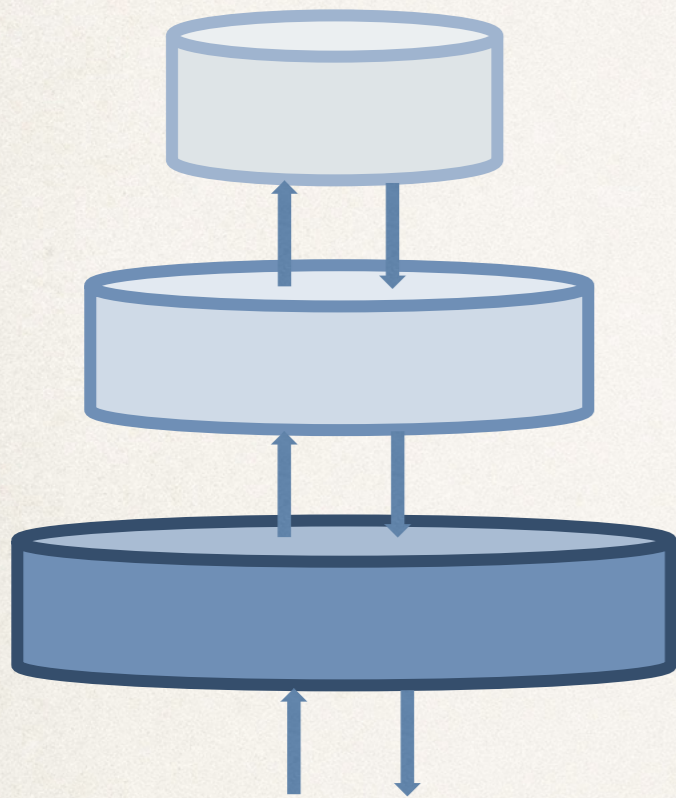
Prediktiv kodning:
Hjärnan ger kroppsliga signaler
mer vikt och trovärdighet

Mindfulness av kroppen

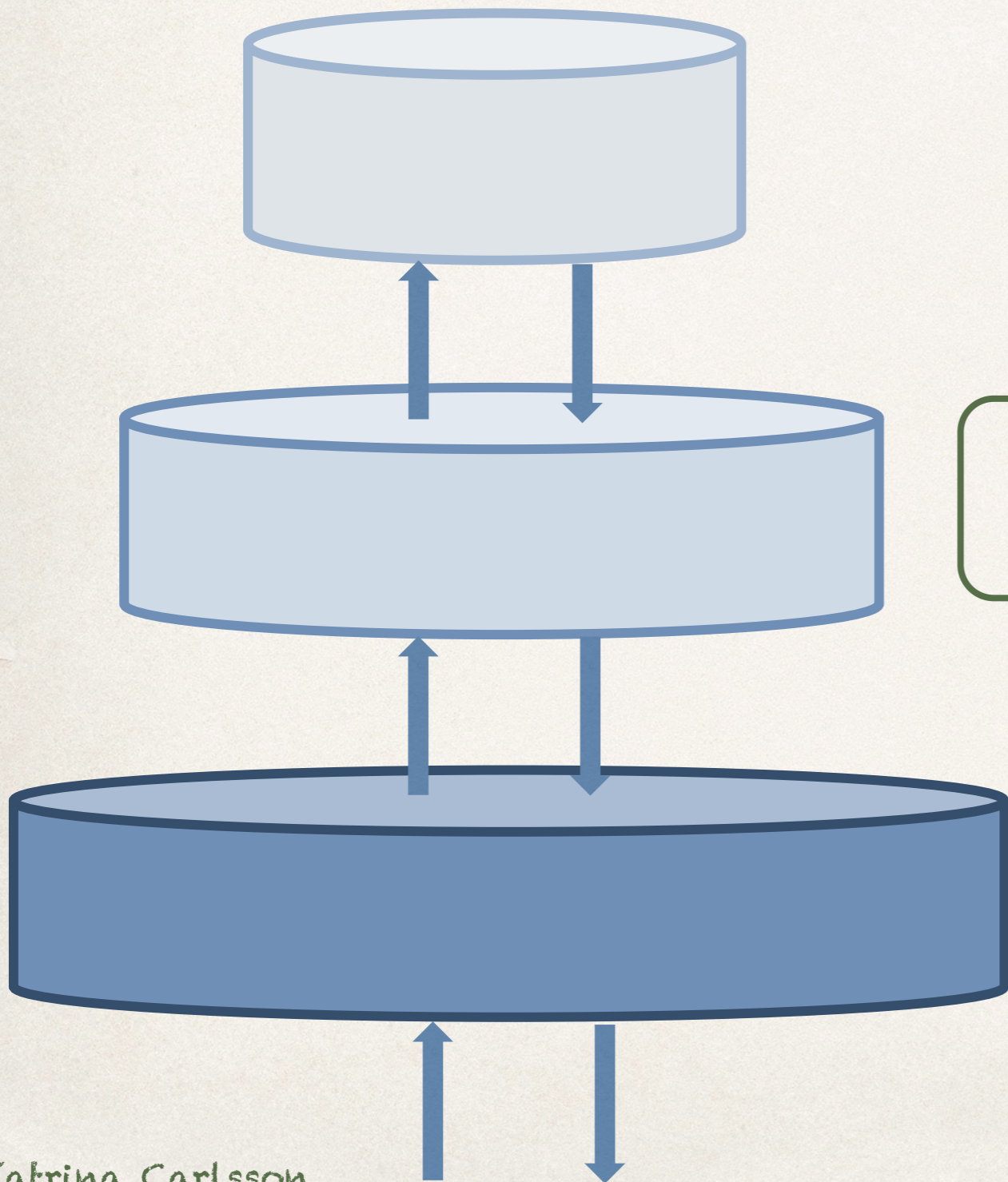
"Learning through knowing"
Att lära sig utan lärare

Inlärning som etablerar en ny modell
-> Psykologisk flexibilitet

Först etablera mindfulness på neutral kroppsdelen

Metamedvetenhet om eventuell bias (Nivå 3)

Metamedvetenhet (Nivå 3)

Medveten upplevelse av nu (Nivå 2)

1.

Plats som
uppmärksamheten
kan VILA på

Ett sätt att
varva ner,
ladda energi
lugna sig själv

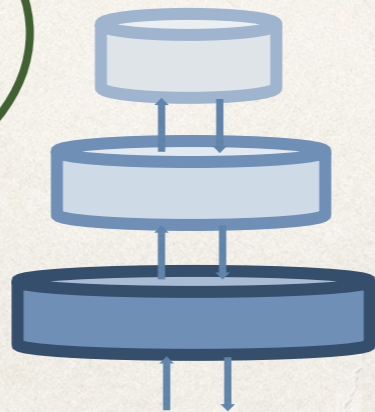
"Focused
attention"

EFFEKT av
Mindfulness på
emotionellt
neutral kroppsdel

Etablerar och
odlar lugn och
balans, jämnmod
eng. equanimity

Minskar
undvikande

Lära sig att luta sig
"ut ur" obehag.

2.

TACK!

Katrina.Carlsson@gmail.com